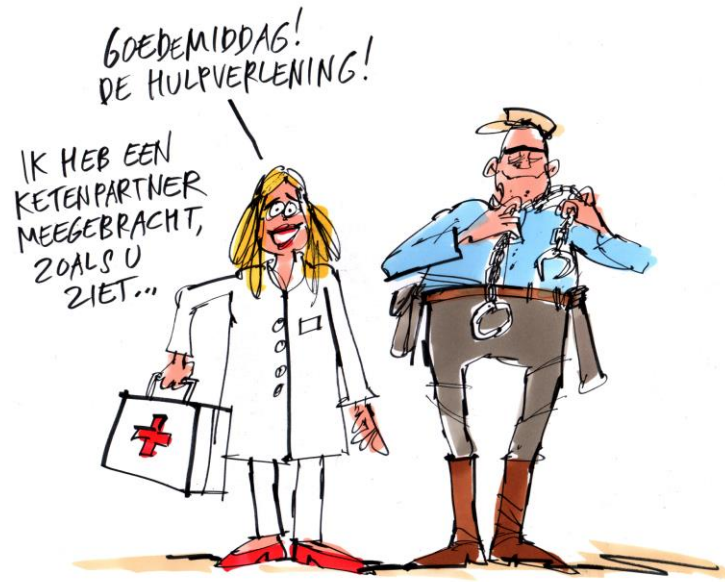

“De-escaleren” in West-Brabant De Baronie en Markiezzaten

Programma

- Waarom en aanleiding 'de-escaleren'?
- Gelopen proces in West-Brabant
- Wat is 'de-escaleren'?
- Hoe werkt 'de-escaleren'?
- Perspectief op regievoering van uit ervaringsdeskundigen

Waarom de-escaleren?

- Uitbreiding taken en verantwoordelijkheden gemeenten sociaal domein
- Veel gaat goed *in* organisaties (en binnen gemeenten) maar *tussen* organisaties loopt het soms stroef
- **Dreiging escalatie: regie niet altijd belegd of onduidelijk wat regietaken inhouden (soorten regie en verantwoordelijken)**
- Lessen uit calamiteitenonderzoek van Toezicht Sociaal Domein geven urgentie aan
- Stagnatie en ‘externaliseren’ met als gevolg dat handelen uit blijft
- Noodzaak samenwerking Sociaal Domein, Zorg & Veiligheid
- **Hoe leren we stagnerende samenwerking voorkomen?**

Aanleiding: naar voorbeeld van Aanpak Voorkoming Escalatie (AVE gemeente Leeuwarden)

- Veel hulpverleners bij gezin (evaluatie casus o.l.v. Burgemeester Leeuwarden)
- Samenwerking tussen verschillende domeinen cruciaal
- Noodzaak tot reguliere en uniforme aanpak sociale incidenten
- Helderheid inhoud regietaken, rol en verantwoordelijkheden (en wie belegt regie?)
- 'Hoe vraag'
- Vaststellen lokale aanpak
- Doel: samenhangende hulp organiseren, tijdig opschalen van hulp en stagnatie in samenwerking doorbreken voor kwetsbare gezinnen en huishoudens met meerdere problematieken

Gelopen proces in West-Brabant

- Vier pilotgemeenten hebben model ontwikkeld
- Alle colleges in West-Brabant hebben besloten ermee te gaan werken
- Implementatietraject gezamenlijk opgepakt
 - ambtenaren werken aan eigen lokale regiekaart
 - grote regionale bijeenkomst voor gemeenten en ketenpartners
 - trainers opgeleid
 - per gemeente verder invulling aan geven
- Twee Zorg&Veiligheidshuizen zorgen voor borging / continuïteit

‘De-escaleren’ sluit aan bij aanpak sociaal domein van gemeenten én bij ketens van (medische) zorg, politie en justitie

Twee betekenissen ‘de-escalatie’

- In gezin of huishouden lopen de zaken uit de hand (geweld, misbruik, ruzie overlast e.d.) → voorkomen van escalatie
- Opschaling van interventie (expertise of specifieke voorziening) → indien nodig

Voorkomen van escalatie en calamiteiten

- Incidenten en calamiteiten zullen altijd blijven bestaan
- Hiervoor van belang dat gemeenten beschikken over sociaal calamiteitenprotocol

Wat is 'de-escaleren'?

- Een vorm van escalatie-management in de keten (integrale afspraken over regie en verantwoordelijkheden om te voorkomen dat het (verder) escaleert in huishoudens en gezinnen)
- Denk aan huishoudens/gezinnen waarbij sprake is van geweld, schulden, verslaving, gezondheidsproblemen, verwardheid etc.
- In elke fase is duidelijk welke partijen casusregie en eventueel procesregie voeren en is duidelijk wie operationele en bestuurlijke verantwoordelijkheid heeft
- Hiaten in regie en verantwoordelijkheid zijn in beeld gebracht en regievraagstukken zijn opgelost
- Kwetsbare huishoudens en gezinnen kunnen rekenen op regie en een oplossing

Hoe werkt 'de-escaleren'? (1/2)

- **Doel** van gebruik regiekaart is het voorkomen en beperken van escalatie van sociaal-maatschappelijke problemen bij gezinnen/huishoudens
- **Het gebruik van de regiekaart is een *middel*** (geen doel op zich)
- Gebruik regiekaart in situaties waarbij meerdere disciplines/professionals zich buigen over situatie gezin/huishouden (bij voorkeur mét en niet óver betrokkenen praten)
- De regiekaart kent 4 fasen van volledig eigen regie bij gezinnen tot oplopend naar (dreiging van) maatschappelijke onrust/onveiligheid waardoor regie (tijdelijk) overgenomen moet worden door andere partij

Hoe werkt 'de-escaleren'? (2/2)

In iedere casus is duidelijk:

- ✓ Wat is de uitgangssituatie? (fase)
- ✓ Wie heeft regie: verdeeld in casusregie, eventueel procesregie en behandelregie en wie heeft operationele en bestuurlijke verantwoordelijkheid?
- ✓ Wanneer is opschalen aan de orde (criteria)?
- ✓ Wanneer kan worden afgeschaald (criteria)?
- ✓ Welke werkafspraken, routes, protocollen en richtlijnen zijn er in omloop?

=> Iedere gemeente kan hiermee sturen op de uitvoering

Regiekaart de-escaleren leeg

UNIVERSELE REGIEKAART DE-ESCALEREN "SOCIAAL DOMEIN, ZORG & VEILIGHEID"

Fase 1 Het gewone leven	Fase 2 Er zijn zorgen en er is hulp nodig	Fase 3 Er is (ook) onveiligheid	Fase 4 Er is/ dreigt maatschappelijke onrust
1. Casusregie	Casusregie	Casusregie	Casusregie
2. Behandelregie	Behandelregie	Behandelregie	Behandelregie
3. Procesregie	Procesregie	Procesregie	Procesregie
4. Operationeel verantwoordelijk	Operationeel verantwoordelijk	Operationeel verantwoordelijk	Operationeel verantwoordelijk
5. Bestuurlijk verantwoordelijk	Bestuurlijk verantwoordelijk	Bestuurlijk verantwoordelijk	Bestuurlijk verantwoordelijk

Vier fases

Gewone leven: Eigen kracht -> betrokkenen voeren zelf regie met steun van naasten /omgeving.

Er zijn zorgen en er is hulp nodig: Integrale afgestemde regievoering bij meervoudige problematiek

Er is (ook) onveiligheid: Integrale afgestemde regievoering bij meervoudige problematiek én veiligheid voorop

Er is/dreigt maatschappelijke onrust: crisiscoördinatie

Soorten regievoering

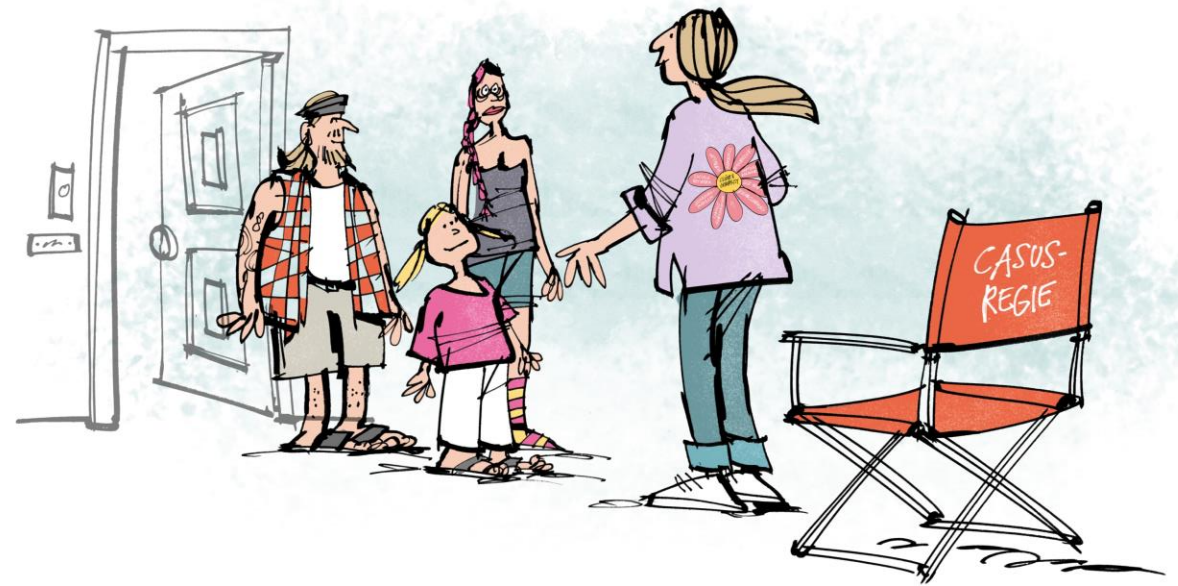
UNI VERSELE REGI EKAART DE-ESCALEREN
"SOCIAAL DOMEIN, ZORG & VEILIGHEID"

Fase 1 Het gewone leven	Fase 2 Er zijn zorgen en er is hulp nodig	Fase 3 Er is (ook) onveiligheid	Fase 4 Er is/ dreigt maatschappelijke onrust
Casusregie	Casusregie	Casusregie	Casusregie
Behandelregie	Behandelregie	Behandelregie	Behandelregie
Procesregie	Procesregie	Procesregie	Procesregie
Operationeel verantwoordelijk	Operationeel verantwoordelijk	Operationeel verantwoordelijk	Operationeel verantwoordelijk
Bestuurlijk verantwoordelijk	Bestuurlijk verantwoordelijk	Bestuurlijk verantwoordelijk	Bestuurlijk verantwoordelijk

- Casusregie
- Behandelregie
- Procesregie

Kenmerken casusregie

- **Eerste aanspreekpunt voor huishouden/gezin**
- Integrale aanpak
- Inventariseren situatie huishouden/gezin
- Inschatten zelfredzaamheid
- Maken van een risico-inschatting
- Probleemanalyse en plan
- Stuur op resultaat van hulp
- Regie voeren (toeleiden naar zorg en ondersteuning + overzicht houden + evalueren en bijstellen + grenzen stellen en ingrijpen)

Kenmerken procesregie

- In beeld bij complexe overstijgende problematiek
- **Faciliteert en stuurt op niveau van samenwerking tussen professionals of meerdere organisaties**
- Wijst casusregisseur aan indien nodig
Meestal bij '*opschaaltafels*':
 - Binnen gemeente zelf
 - MDO-MDA++
 - OGGZ
 - Veiligheidshuis
 - Jeugdbeschermingstafel

Kenmerken behandelregie

- Behandelaren buiten gemeentelijk domein
- Behandeling van een of meerdere leden van huishouden/gezin kan aan de orde zijn
- Verbinding met andere professionals in gezin noodzakelijk
- Eén behandelaar heeft regie over behandeling = behandelregisseur/coördinator
- Behandelcoördinator kan ook casusregisseur zijn maar dit hoeft niet

Operationeel en bestuurlijk verantwoordelijk

Criteria voor opschalen en afschalen

CRITERIA ADVIES/ CONSULT VRAGEN OF OPSCHALEN EN AFSCHALEN

	Criteria Advies/ Consult vragen of Opschalen	Criteria Advies/ Consult vragen of Afschalen
Fase 1	Naar fase 2: Bij hulpbehoefte betrokkene of noodzaak voor hulp (met aandacht voor draagkracht-draaglast naasten).	Afschalen niet aan de orde Fase 1 = gewone leven.
Fase 2	Naar fase 3 (door casusregisseur of hulpverlening) ☐ Bij toename hulpbehoefte (met aandacht voor draagkracht-draaglast naasten). ☐ Bij stagnatie van hulp ☐ Bij samenwerkingsproblemen of onduidelijkheid in de keten over wie casusregie heeft ☐ Bij (herhaalde) overlast ☐ Bij vermoeden van onveiligheid in de relaties (inclusief verwaarlozing) ☐ Bij gevaarlijke omstandigheden ☐ Bij huurachterstanden NB. De betrokken professionals volgen de stappen van de Meldcode inclusief de Kindcheck. Dit kan leiden tot melding bij Veilig Thuis eventueel gevolgd door onderzoek door Veilig Thuis of direct doorgeleiding naar de Raad voor de Kinderbescherming.	Afschalen naar fase 1 ☐ Als draagkracht-draaglast in balans is (mèt aandacht voor draagkracht-draaglast van naasten) en professionele hulp is of kan worden afgesloten. ☐ Als er sprake is van een veilige leef- en woonsituatie voor betrokkene zelf en omgeving. ☐ Als de omgeving geen last meer ervaart van betrokkene. ☐ Als betrokkene beschikt over veilige en toereikende huisvesting heeft. Er is een groep mensen die chronische problematiek heeft en die aangewezen is op levenslange reguliere hulp ('waakvlam').

Criteria voor opschalen en afschalen

Fase 3	Opschalen naar fase 4 ☐ Bij dreigende onveiligheid voor betrokkene, naasten en directe omgeving. ☐ Bij dreigende maatschappelijke onrust. ☐ Media-aandacht aan de orde? Ja? → Opschalen naar Veiligheidshuis Nee? → Opschalen naar Veilig Thuis. Check bij coördinator PSHi (GGD) of PSHi-team in actie moet komen.	Afschalen naar 2 ☐ Als risico op maatschappelijke onrust weg is. ☐ Als de hulp effectief is. ☐ Als stagnatie in samenwerking is opgeheven. ☐ Als veiligheid hersteld is voor betrokkene zelf en zijn omgeving. ☐ Als dreigende uithuiszetting niet meer aan de orde is en zicht is op huisvesting die geschikt is.
Fase 4	Opschalen niet aan de orde Veiligheidshuis, andere organisaties en gemeente kunnen PSHi inschakelen afhankelijk van de mate van maatschappelijke onrust. Groeiende onrust kan aanleiding vormen voor GRIP-opschaling.	Afschalen naar 3 ☐ Als gevaar onder controle is; ☐ Als maatschappelijke onrust gestabiliseerd is; ☐ Als juiste maatregelen en hulp zijn ingezet; ☐ Als betrokkene weer onderdak heeft en het daar veilig is voor betrokkene zelf en anderen (maatschappelijke opvang, jeugdhulpvoorziening, beschermd wonen, terug naar huis).

Oefening

Verkenning eigen rol

Vragen?

